De Amsterdamseweg op de kaart

Wandelroute ter gelegenheid van Open monumentendag 12 september 2009

Vrijdag 11 september 2009
onthulling van het 300ste monument
in Amstelveen:

kantoorgebouw van Leer's Vatenfabriek
(1958, architect Marcel Breuer)

Vatenfabriek en portiersloge

Deze wandeling wordt u aangeboden door:
Vereniging Historisch Amstelveen
Amstelland bibliotheken

De Amsterdamse weg op de kaart

De Amsterdamseweg is de verbinding tussen het Oude dorp Amstelveen en de gemeentegrens met Amsterdam, thans aan de Kalfjeslaan.
Voor 1896 lag de gemeentegrens nabij de noordoostelijke ingang van het Vondelpark. In 1896 kwam met de annexatie de grens te liggen ongeveer ten noorden van de begraafplaats Zorgvlied. Na de annexatie in 1921 is de huidige grens ontstaan aan de Kalfjeslaan.

De Amsterdamseweg is ontstaan in de 12e of de 13e eeuw bij ontginning van dit gebied. In de Middeleeuwen is een gedeelte van deze weg in westelijke richting opgeschoven, zodanig dat er een scherpe bocht is ontstaan.
Vermoed wordt, dat deze verlegging te maken had met de waterstaatkundige toestand van dit gebied.
De oude rechtdoorgaande weg (de huidige Keizer Karelweg) is op de 17e eeuwse kaarten aangegeven als de Oude Weg".
De Amsterdamseweg maakt sedert de Middeleeuwen deel uit van de verbindingsweg tussen Amsterdam en Leiden, die via Amstelveen, Bovenkerk en Aalsmeer liep.
Langs de Amsterdamseweg stonden tot in het begin van de 20e eeuw boerderijen, (land) arbeiderswoningen en enkele buitenhuizen. Gaandeweg zijn de lege plekken opgevuld en is de bebouwing van functie veranderd. Boerderijen verloren hun achterland en werden woonhuizen of winkels. Woningen werden vergroot of kregen later een functie als winkel of kantoor. Wat bleef was de kleinschaligheid. Er staan aan de Amsterdamseweg slechts drie grotere gebouwen: het KLM -gebouw, het Van Leer-gebouw en het appartementencomplex op de plaats van de gesloopte kweekschool van het Leger des Heils.
Amstelland Bibliotheek en de Vereniging Historisch Amstelveen wensen u een prettige wandeling.

Start wandeling:

We starten de wandeling bij het gemeentelijk monument, Amsterdamseweg 511.
Deze villa is beter bekend als Aemstelle, ooit expositieruimte, nu een kantoor.
Het pand is een rechthoekig gebouw van twee bouwlagen en een plat dak met een halfronde middenpartij van drie bouwlagen en ook een plat dak.
Het gebouw is geheel onderkelderd.

Aemstelle, villa 1926; architect H. van der Bijl

U loopt in zuidelijke richting en u komt bij nummer 485. Een winkel-woonhuis (Groene Hagedis)

Winkel-woonhuis Ïn de Groene Hagedis", 1924 of 1926; architect Leo van der Bijl

Het pand is van architectuurhistorische waarde als voorbeeld van een type, gaaf in hoofdvorm en detaillering, plus van cultuurhistorische waarde in verband met de zeldzaamheidswaarde qua gaafheid.

De nummers 479 en 481 vormen een dubbelwoonhuis (1925; architect H. van der Bijl)
Het twee-onder-een-dak pand heeft een tentdak, dat gedekt is met rode tuile-du-nord pannen.

Nummer 479 en 481, dubbel woonhuis.(1925; architect H. van de Bijl)

U passeert nu een braakliggend terrein, waar ooit de voormalige Roelof Venemaschool stond en waarin o.a. de bibliotheek en de Vereniging Historisch Amstelveen onderdak vonden.

Nu komt u bij een Rijksmonument, (op het punt waar de Keizer Karelweg naar het noorden overgaat in de Amsterdamseweg); de vorige monumenten waren gemeentelijke monumenten.

Huisnummers. 419, 421 en 421A; de voormalige Incassobank (1938; architecten Gratema en Dinger)

De voormalige Incassobank met directeurswoning en bovenwoning, nummers 419, 421 en 421A, thans notariskantoor.
Het bankgebouw is van algemeen belang vanuit cultuur- en architectuurhistorisch oogpunt, als gaaf bewaard gebleven voorbeeld van een bankgebouw in traditionele stijl uit de eerste helft van de 20e eeuw.

U vertrekt richting Nassaupark, waar u tussen de huisnummers 369 en 371 de zuil met de bloembak aantreft. De zuil is in 1927 in het Nassaupark geplaatst na te zijn geschonken door aannemer Evert Gruson. Deze heeft, gedwongen door geldgebrek, ten tijde van de bouw van de huizen geld geleend van nieuwe bewoners om het project te kunnen voltooien. Mogelijk als dank is deze bloembak geschonken. Agterberg zou de zuil gemaakt hebben in de periode 1910-1920, voordat hij in 1920 naar Utrecht vertrok. Het is een gemeentelijk monument.

Zuil met bloembak (ca 1915; architect Christoffel Agterberg)

U komt bij Nassaupark 1t/m 8, acht woonhuizen met schuurtjes. Dit complex, in de stijl van de latere Amsterdamse School, maakt een monumentale indruk mede door de twee bladvormige bouwmassa's die het blok duidelijk verdelen in een middendeel en twee zijvleugels.

Nassaupark 1 t/m 8 met schuurtjes (1926; architect A. Ingwersen)

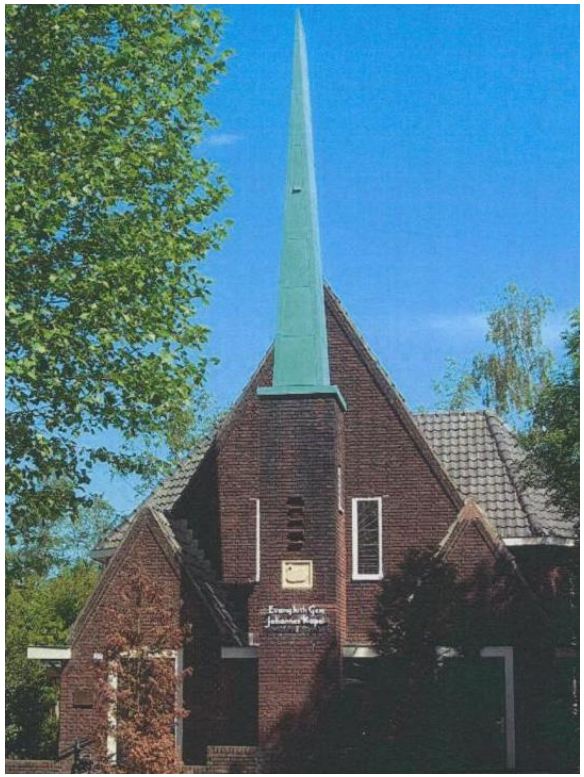

U vervolgt de weg en u vindt op nummer 311 de Lutherse Johanneskapel. Stilistisch bijzondere kapel; fraai voorbeeld van vormgeving van religieuze gebouwen uit het interbellum. Het gebouw stamt uit 1928. Architect is A. Ingwersen.

Indien u tijd heeft, bezoekt u dan ook het dr. J. Landwehrpark (Koos Landwehrpark), een moerassig grasland, omlijst door gagel- en wilgenstruiken en knoestige beuken.

U passeert nummer 285 , een complex met 25 appartementen, op de plaats van de voormalige kweekschool van het Leger des Heils, één van de drie grotere gebouwen aan de Amsterdamseweg.

Op de hoek van de Amsterdamseweg en de Prinses Beatrixlaan vindt u een villa op nummer 283, uitgevoerd in een stijl, die zeer karakteristiek is voor de periode. Van cultuurhistorisch belang wegens stilistische en architectonische kwaliteit.

Villa Amsterdamseweg (1936; architect H.F. Simons

U steekt nu de Amsterdamseweg over en komt bij de banpaal(1625). Een Rijksmonument, eigendom van de gemeente Amsterdam.
De banpaal gaf de grens aan, waarbuiten een balling moest blijven, anders riskeerde deze door schout en schepenen van de stad, in het gevang te worden vastgezet.

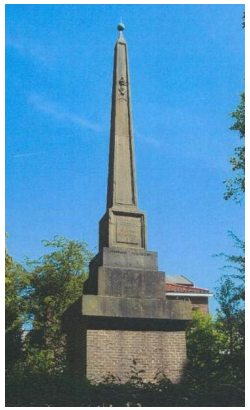

banpaal (1615)

U passeert één van de ingangen van Heempark de Braak(1939), een geweldig park, dus wanneer u tijd heeft……

Op de nummers 204 en 206 vindt u het kantoorgebouw “van Leer’s Vatenfabriek N.V.

Architect Breuer heeft in Nederland slechts vier gebouwen gerealiseerd. Dit gebouw is het enige dat nog in zijn oorspronkelijke staat verkeert. Het is een potentieel rijksmonument.

Van Leer’s Vatenfabriek, 1958; architect Marcel Breuer

U steekt de Amsterdamseweg over en komt bij nummer 273, de voormalige lagere school met vier lokalen de “Van Speykschool”.
Het schooltje is een in het oog springend, maar door de grootte weer bescheiden gebouwtje. De voorgevel is opmerkelijk gedetailleerd, met name de typische ramen van de lokalen. Het is een gemeentelijk monument.

Van Speykschool 1925; architect Leo van der Bijl

U passeert één van de ingangen van het dr. J.P. Thijssepark (1940-1972)
(Via het parkeerterrein, naast de school)

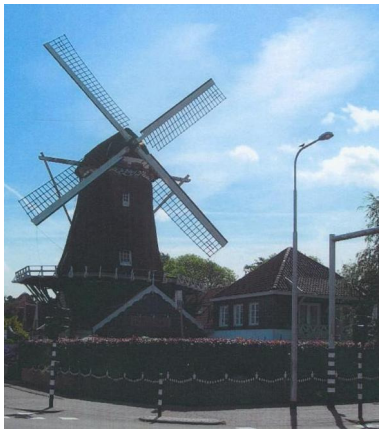

U gaat nu richting molen “de Dikkert” met twee aangebouwde schuren.
De stellingmolen is in 1672 in Zaandam gebouwd als houtzaagmolen en in 1896 overgebracht naar Amstelveen om als korenmolen te worden gebruikt.

Molen “de Dikkert” met twee aangebouwde schuren(1672; firma Wijnhoven te Venray) en woonhuis (1896)

De molen heeft een belangrijke beeldbepalende functie in een inmiddels verstedelijkte omgeving en is o.a. van algemeen belang:

- vanwege cultuurhistorische waarde als onderdeel van de geschiedenis van de graanmaalderijen in Nederland
- vanwege de zeldzaamheid van de uit de Zaanstreek afkomstige secundaire achtkantige molen.

Op nummer 80 vindt u een boerderij. Dit gebouw stond bekend als Huize “Pella”
Van de gevel is alleen de voorgevel in historisch goede staat. Dit chique woonhuis valt op langs de weg door zijn grootte en uitstraling.

boerderij (ca 1900; architect onbekend)

U kijkt even naar de overkant en u vindt daar op het nummer 55 het KLM-kantoorgebouw. (1987; architect Ir. K.M.H. Buijze)

Het gebouw heeft een bijzondere verschijningsvorm, namelijk een helikopter. Dit is het beste te zien vanuit de lucht.

KLM gebouw(1987; DHV Raadgevend Ingenieursbureau i.s.m. KLM afd. Gebouwen Architect Ir. K.M.H. Buyze)

Tussen de nummers 44 en 60 ziet u het Broersepark, ontworpen door tuinarchitect D.F. Tersteeg uit Naarden en aangelegd volgens de architectonische landschapsstijl, waarvan hij de grondlegger was.
Door het toepassen van gebogen lijnen bij de wandelpaden, is het uitzicht telkens wisselend.

Nummers 60, 62, 64 en 66, zijn twee dubbelwoningen. Karakteristiek onderdeel van het oeuvre van architect Ingwersen. Het is een Rijksmonument. Centraal in beide voorgevels zijn houten panelen aangebracht met een non-figuratieve afbeelding. Gaaf bewaard gebleven voorbeeld van uit de jaren twintig van de 20e eeuw daterende woningen in de stijl van Amsterdamse School.

Twee dubbelwoningen (1928; A. Ingwersen)

Op nummer 20 ziet u een school, in 1929 gesticht door de St. Annaparochie. Thans in gebruik als werkplaats en kantoor. De architecten zijn: J.P.L. Hendriks en H.C.M. van Beers.
De school is van cultuurhistorische en architectuurhistorische belang als bijzonder onderdeel van een complex met een school en kerk met verenigingsruimten. Het is een gemeentelijk monument.

De wandeling eindigt bij de H. Annakerk. (nummer22) en de pastorie (nummer 20). Een vrijstaande kerk; fraai voorbeeld van sacrale architectuur uit de jaren twintig van de 20e eeuw. De kerk is gebouwd in 1927. De architecten zijn J.P.L. Hendriks en H.C.M. van Beers. (potentieel gemeentelijk monument)

Bronnen:

P. van Schaik: Het ideaal van een plaats in het groen (overdruk vanaf het internet)
Gemeente Amstelveen: Mr. R.M. Deuling, adviseur monumenten
A.C. Bijsmans, foto's, juni 2009